

5. Értékelés. Sikerült-e mindenkinek a gyepelő? Szomszédok egymásét bírálják. Tanító értékkel.
6. Játék. Akik legfigyelmesebben dolgoztak — tanító kijelöli —, 3—4 pár kijön. Befogják a lovat. Ki legyen a ló? Ne civakodj! Hogy igazságos? — Majd cserélünk. — A „befogás” módja. — Körüllovagolják az osztályt. Csere. — Az udvaron tíz percben a többiek is kipróbálhatják. Mire kell vigyázni? — Majd meglátom!
7. Összefoglalás. Mivel dolgoztunk ma? Miből készül? Mit készítettünk belőle? Hogyan? Hányféle csomót tanultunk? — Mit szoktunk otthon csomózni? — A cipőfűzőt csomózzuk-e? Azt miért nem? Hogy azt hogyan kell, majd a jövő órán tanuljuk meg, ezért mindenki fűzős cipőben jöjjön!
8. Rendteremtés. A zsineg összehajtogatása. Mire kell vigyázni? Ne gubancold! — Ha hazamégy, hazaviheted. Kivel játszol vele otthon? — Sorakozó.

Rendes Béláné
gyakorló iskolai tanító, Baja

VÁZLAT

A Szépen szól a kis pacsirta kezdetű dal hallás utáni tanításának menete

A dal a felső ré tanításának témakörébe tartozik.

Az új hang tudatosítása után ez a dal alkalmas a felső „ré” dallamfordulatainak gyakorlására.

Ének—zene. IV. osztály. A felső „ré” dallamfordulatai. Időtartam: 45 perc

Megelőző anyag: Száraz tónak kezdetű kánon.

Az óra céljai:

1. Nevelési: honvédeink iránti tisztelet elmélyítése és természetszeretetre nevelés.
2. Oktatási: a dal hallás utáni megtanítása.
3. Képzési: hallásfejlesztés a felső ré dallamfordulatainak gyakorlásával. — (d' — r' — d' — l — s).

Szemléltetés: tábla képe, pacsirta képe, tanító hangja, gyermekhangszerek, hanglemez.

Kellékek: Síp, lemezjátszó, tankönyv, papírból kivágott madarak képe.

Koncentráció: olvasással: Segítenek a katonák című III-os olvasmánnyal és a tanulók élményeivel.

Didaktikai feladatok: ellenőrzés, ténynyújtás, elemzés, általánosítás, rögzítés és gyakorlati alkalmazás.

Módszerek: ellenőrzés osztályozással, bemutatás, megfigyeltetés, beszélgetés, a tanulók önálló munkája és gyakorlás.

1. Szervezés:

Technikai: ablaknyitás, szemléltető eszközök elhelyezése.

Közösségi: taneszközök előkészíttetése, fegyelmezett osztálykép kialakítása.

2. Hangszépités:

a) Kezdő ének: Elmegyek én, elmegyek kezdetű dal felismertetése dallamból, éneklése szöveggel, majd két szólamban két versszakkal.

Ez a dal hangulati kapcsolatban áll a tanítandó új dallal és alkalmas a többszólamúsági érzék fejlesztésére.

- b) Hangképzés: a tankönyv 54. oldalán levő dallam éneklése kézjéről szolmizálva, lával és szöveggel. (Zúg az erdő, zúg a mező, zúg.) Célom az egységes hangszín kialakítása. A hangképzés anyaga elősegíti az új dal megtanulását is.
3. Számonkérés: Száraz tónak kezdetű dal éneklése, szöveggel és szolmizálva együttesen, majd kánonban. Egyenkénti feleltetés osztályozással. A dalban szerepel az új dal jellegzetes, az oktatási és képzési cél megvalósulását elősegítő dallamfordulat: d' – r' – d' – l – s.
Didaktikai feladat az ellenőrzés.
4. A tanítandó dal előkészítése:

A) Ritmusképzés:

Az új dal ritmusának elsajátítását és tudatosítását elősegíti a hasonló ritmusú dal ismétlése és ritmusának elvonása.

- a) A jó barát című dal felismertetése ritmusból. A dal éneklése szöveggel.
- b) A dal első fele ritmusának elvonása: éneklés tapssal, majd ritmusnevekkel.
- c) A ritmus felíratása a táblára:

A ritmus tapsolása a tábláról együttesen és egyenként.

Módszer: ellenőrzés, megfigyeltetés és a tanulók önálló munkája.

B) Hallásfejlesztő gyakorlatok:

A műhelyben című dal énekeltetése és szolmizálása alkalmas az új dal nehezebb dallamfordulatának előkészítésére: l–s–r–r–m–d.

- a) A műhelyben című dal felismertetése dallamból. A dal éneklése szöveggel.
- b) A dal második sorának szolmizálása a hangok nevének megkerestetésével: d'–d'–t–l–s–s–m–d–l–s–r–r–m–d.
- c) Az új dal nehezebb dallamfordulatainak énekeltetése kézjéről: d'–r'–d'–l–s–; l–s–r–m–d–. A feladat megoldását elősegítheti a Száraz tónak kezdetű dalból: sej, haj, denevér és A műhelyben című dalból: fürgén jár, fürgén jár részek szöveggel, majd kézjéről szolmizálva való énekeltetése.

5. Célkitűzés: előkészítő beszélgetés a sorozásról. Módszer: beszélgetés. Az ősszel iskolánk közelében gyakran hallottunk reggelenként zeneszót. Katonákat soroztak. A bevonuló fiataloknak játszottak vidám katonadalokat. Miért vonulnak be a katonák? A III-os olvasókönyvünkben levő Segítenek a katonák című olvasmányban milyenek ismertétek meg a honvédeket? Mivel tartozunk nekik? (Nevelői cél megvalósítása.) A mai órán katonákról szóló dalt tanulunk.

6. Az új dal megtanítása: Didaktikai feladat: ténynyújtás, elemzés, általánosítás és rögzítés. Módszer: bemutatás, megfigyeltetés, kérdés–felelet és a tanulók önálló munkája.

- a) A dal mintaszerű bemutatása.
- b) A dal szövegének, tartalmának megbeszélése. Miről szól a dal? Láttál-e már pacsirtát? Szemléltetés: a pacsirta képeinek bemutatása. Miről nevezetes ez a madár? A szép madárdalt gyönyörködve és szívesen hallgatjuk mindannyian. Most hol vannak a pacsirták? Mit tudunk meg még a dalból? Mit jelent ez a sor: „szólit a haza”? (Nevelői cél megvalósítása.)

- c) A dal részenkénti megtanítása ismételt bemutatással. A tanulók utánzással sajátítják el a dalt. Szemléltetés: a dallamvonal érzékeltetése kézmozdulattal, hangszerrel és a dallamvonal érzékeltetése papírból kivágott madarak elhelyezésével a táblán. Az első rész énekeltetése a tanító vezetésével, majd önállóan. A második rész megtanítása hasonlóképpen történik. Az elsajátított csoportos és egyenkénti énekeltetéssel ellenőrzöm.
- d) A két rész együttes énekeltetése. Az előforduló hibákat ismételt bemutatással javítjuk.
- e) Csoportos énekeltetés versenyszerűen, közös értékeléssel.

7. A dal szépítése:

- a) Ismételt bemutatás a helyes tempó és dinamika megfigyeltetésével és megbeszélésével.
- b) A szép éneklés követelményeinek megvalósítása a tanulókkal. Éneklés mérlegelten, közép erősen, erősítés a dal második soránál.

8. A dal változatos éneklése: didaktikai feladat a gyakorlati alkalmazás. Módszer: gyakorlás.

- a) A dal éneklése ritmusosztinátóval: tá-ti-ti-tá-tá-- tapsolásával.
- b) Éneklés gyermekhangszer kísérettel:

dob:

1 2

réztányér:

2 1

fémháromszög:

1 □ 1 1

- c) Éneklés meneteléssel, helybenjárással.

9. Dalisméltés: Dalcsokor összeállítása katonákról szóló dalokból:

Haj, de fényes nap van,
Vígán szól az ének,
Szépen szól a kis pacsirta.

10. Zenehallgatás: A zeneszerzők gyakran írtak műveket, melyekben megörökítik a katonaeletet. Ilyen művet hallgatunk meg a mai órán. Címe: Katonainduló. Szerzője Schubert német zeneszerző. Szinte látjuk a menetelő katonákat. Hallgassátok meg!

- 11. Házi feladat előkészítése: A kis pacsirta kezdetű dalt tanuljátok meg könyv nélkül énekelni mindkét versszakkal.
- 12. Értékelés: A tanulók munkájának, aktivitásának és fegyelmének együttes értékelése. Osztályzatok beírása.

Schwalm Pálné

gyakorló iskolai tanár, Baja